

Solberg-regjeringens tiltak har svekket formålet med registerordningen

I sitt høringsnotat til sak 19/ 2280 22.06.2020 skrev Solberg-regjeringen, ved finansdepartementet, at det var et ønske fra helsemyndighetene å iverksette tiltak for å unngå at formålet med registerordningen for alternativ behandling svekkes.

Av Lidia Ivanova Myhre, generalsekretær NNH

Tiltaket de iverksatte var oppheving av merverdiavgiftsunntaket på alternativ behandling, og saksutredningen deres var basert på tvilsomme analyser. Konsekvensene vi ser i dag, er nettopp en svekket registerordning. Terapeuter forlater registeret i stor fart, og organisasjoner som arbeider for økt pasientsikkerhet og kvalitet, mister medlemmer.

Register for utøvere av alternativ behandling (Utøverregisteret/registerordningen) ble opprettet i 2004. Målet var å tilrettelegge for økt pasientsikkerhet gjennom utøverorganisasjonenes arbeid med kvalitet, profesjonalitet og kompetanseutvikling. Det er utøverorganisasjonene som registrerer sine terapeutmedlemmer i dette registeret, etter at kompetansekravene satt av den enkelte organisasjonen er oppfylt. Selve utøverorganisasjonene godkjennes av Helsedirektoratet.

Kompetansekrav og medlemstall

I dag er det stor forskjell på kompetansekravene den enkelte utøverorganisasjonen stiller til sine terapeutmedlemmer for å kunne stå i Utøverregisteret. Forskjellen er også stor når det gjelder medlemstallet i de ulike organisasjonene. Det er alt fra under 10 medlemmer i enkelte organisasjoner til flere hundre i andre. Både kompetansekrav og medlemstall er viktige faktorer for at en organisasjon skal kunne drive som en profesjonell aktør innen alternativ behandling. De store forskjellene tilsier at det er nødvendig med en opprydding av registeret som må skje gjennom en eva-

luering av Lov om alternativ behandling av sykdom m.v. Norske Naturterapeuters Hovedorganisasjon (NNH) har tidligere belyst dette behovet gjennom høringsuttalelser, brev til helseforvaltningen og i møter med representanter fra helse- og omsorgskomiteen på Stortinget.

Solberg-regjeringens måte å løse utfordringene

Etter initiativ fra Solberg-regjeringen ble merverdiavgiftsunntaket på alternativ behandling opphevet fra 1. januar 2021. NNH og flere andre store organisasjoner har påpekt at saksprosessen som regjeringen la opp til, manglet både en grundig konsekvensutredning og en reell involvering av de berørte partene; pasientorganisasjoner, utøverorganisasjoner og utdanningsinstitusjoner innen feltet. Saken ble presentert for Stortinget på kort varsel og høringsfristen ble satt midt i felleferien. Flere stortingsrepresentanter som tidligere satt i helse- og omsorgskomiteen, som Kjersti Toppe (Sp) og Hege Haukeland Liadal (Ap), har uttrykt frustrasjon over regjeringens håndtering av saken. Liadal har under flere politiske debatter uttalt at saken fra regjeringen kom som lyn fra klar himmel. Det er bekymringsfullt når til og med helsepolitikere påpeker vesentlige mangler i håndteringen av en sak som angår flere hundre tusen brukere av alternativ behandling i Norge hvert år og flere tusen terapeuter oppført i Utøverregisteret.

I stedet for å ta tak i de reelle utfordringene knyttet til Utøverregisteret og

gjeldene lov, slik som NNH i lang tid har etterlyst, valgte Solberg-regjeringen å løse dette med å oppheve merverdiavgiftsunntaket på denne type helserelaterede tjenester. Dette har skapt negative konsekvenser for de seriøse utøverorganisasjonene som er garantister for arbeidet med pasientsikkerhet og kvalitet i utdanningen og terapeutpraksisen.

Feilslått analyse

I høringsnotat fra 22.06.2020 til saken skrev finansdepartementet da ledet av Jan Thore Sanner (H):

Fra helsemyndighetene er det et ønske å iverksette tiltak for å unngå at formålet med registerordningen svekkes.

Tall NNH har innhentet fra Utøverregisteret viser en økning på 62 % flere terapeuter som har forlatt registeret i perioden 30.06.2020 – 30.06.2021 sammenlignet med gjennomsnittstallet fra de tre siste årene.

Register for utøvere av alternativ behandling - status pr 30. juni 2021 (tall fra Brønnøysundregisteret)						
Antall registrerte utøverorganisasjoner	40					
Reg. terapeuter totalt	3715					
Reg. kvinnelige terapeuter	2869 (77, 2 %)					
Reg. mannlige terapeuter	846 (22,8 %)					
Årstall	2018	2019	2020	Gjennomsnitt 2018-2020	2021	Endring 2021 ift. gjennomsnittstallet
Slettede terapeutvirksomheter årlig målt pr. 30. juni hvert år	359	370	396	375	610	62 % frafall (terapeutvirksomheter forlatt registeret i 2020/2021)
Nyregistrerte terapeutvirksomheter årlig målt pr. 30. juni hvert år	305	302	351	319	142	55 % nedgang (nyregistrerte terapeutvirksomheter i 2020/2021)
Nyregistrerte terapeuter i juni måneden hvert år	66	62	56	61	8	95 % nedgang (nyregistrerte terapeutvirksomheter i juni 2021)

I den samme perioden er det 55 % nedgang av nyregistrerte terapeuter. Tallene for juni måneden i år viser en nedgang på 95 % av nyregistrerte terapeuter sammenlignet med gjennomsnittstallet. Dette er en klar indikator på en kritisk situasjon i Utøverregisteret som følge av Solberg-regjeringens forslag fra juni 2021 og senere fjernet merverdiavgiftsunntak fra 1. januar i år. Konsekvensene for utøverorganisasjonene som er opptatt av pasientsikkerhet og kvalitet er at de mister medlemmer. Dermed svekkes deres grunnmur og driftsfunksjoner.

Videre i høringsnotatet skrev Sannerstyrte finansdepartementet at å fjerne koblingen mellom registrering og avgiftsunntaket i merverdiavgiftsloven kan bidra til at useriøse aktører holdes

utenfor registerordningen. De skrev også at de fant det uheldig dersom avgiftsunntak skal være eneste begrunnelse for registrering, og de mente at avgiftsunntak for alternativ behandling må bygge på andre kriterier enn registerordningen. Det er flere ting som er problematisk med logikken til finansdepartementet og Sanner. For det første, de hevdet at de ønsket å iverksette tiltak for å unngå at formålet med registerordningen svekkes, men i realiteten er det nettopp det som har skjedd. Dette til tross for at departementet mottok flere høringsuttalelser, blant annet fra NNH, som varslet om at dette ville komme. For det andre, konsekvensen av tiltakene for de utøverorganisasjonene som arbeider systematisk for økt pasientsikkerhet, kvalitet og kompetanseheving, er at de mister medlemmer.

Dermed svekkes organisasjonenes grunnmur og driftsfunksjoner. Som konsekvens av dette svekkes det viktigste formålet med registerordningen og loven, nemlig pasientsikkerheten.

Et viktig mål fremover er å redusere livsstilssykdommer og bruken av antibiotika og smertestillende. Den naturterapeutiske behandlingstradisjon kan være et viktig bidrag i dette arbeidet. NNH, vår samarbeidspartner World Naturopathic Federation og Verdens helseorganisasjon, gjennom sin Traditional Medicine Strategy 2014-2023, er tydelig på dette og arbeider for å oppnå disse målene. Det gjorde tydeligvis ikke Solberg-regjeringen. Norge trenger en ansvarlig og fremtidsrettet helsepolitikk, noe vi håper at den nye regjeringen vil gi oss.